

## SVE VAS POZDRAVLJAM NA POČETKU MISE

## POZDRAV OTVARA I UVODI

Pozdrav je uljudan način komunikacije među ljudima i izražava se riječima i kretanjama tijela. Isto se događa i u bogoslužju, samo što pozdrav u bogoslužju poprima i očitovanje vjere u otajstvo sabrane Crkve. Opća uredba Rimskog misala (OUM) na to upozorava: „Kad završi pjevanje ulazne, svećenik i sav skup znamenuju se znakom križa. Nato svećenik okupljenoj zajednici pozdravom označi da je Gospodin nazočan. Tim se pozdravom i odgovorom naroda očituje otajstvo sabrane Crkve.“ (OUM 28). U misalu su predložena tri službena obrasca pozdrava i poseban obrazac za biskupov pozdrav.

Taj službeni pozdrav više i od jedne druge sastavnice pripada početku vjerničkog susreta. On daje ozračju slavlja posebno vjerničko obilježje i doziva u pamet odmah na početku slavlja da je Gospodin tu prisutan i da, zapravo, Krist kao pravi domaćin poziva zajednicu na zajednički skup. A predsjedatelj skupa samo je posrednik. Predloženi obrasci pozdrava očituju da se izmjenjuju između predsjedatelja i okupljene zajednice te su svi predloženi u množini. Pa i onda kad je uz predsjedatelja samo poslužnik. Kod obnove misala bilo je predloženo da u tom slučaju obrazac pozdrava bude: Gospodin s tobom, ali je na izričitu želju pape Pavla VI. to promijenjeno, jer „euharistijska žrtva jest i treba uvijek ostati čin zajednice pa se slavitelj obraća zajednici i onda kad je predstavlja samo jedna osoba“. A sasvim je normalno da se u misi što je slavi svećenik sâm bez naroda i poslužnika, „ispuste pozdravi“ (OUM 210).

## POZDRAV OČITUJE OTAJSTVO SABRANE CRKVE

Sve što je rečeno izgleda sasvim jasno i lako prihvatljivo. Ipak, u svakidašnjoj se praksi pojavljuju neki oblici koji osiromašuju ili razvodnjavaju svečani vjernički pozdrav na početku misnog slavlja. Osobno sam se čudio praksi nekih svećenika u Americi koji su, redovito, prije znaka križa i službenoga liturgij-

skog pozdrava „pozdravljali“ zajednicu uobičajenim svjetovnim pozdravom: Dobro jutro svima! Da bi stvorili ugodniju atmosferu, redovito bi dodavali nekoliko banalnih rečenica, kao npr.: „Nadam se da ste se dobro naspavali.“ Kad sam izrazio čuđenje, samo mi je rečeno: „Tako se to radi kod nas u Americi!“ Tu je očito svakidašnja svjetovna praksa nadjačala vjernički doživljaj liturgijskog skupa. A navedeni svjetovni pozdrav i razni dodatci istinski zamagljuju vjernički doživljaj otajstva što ga zajednica slavi. Očito nisu k srcu primljene riječi pape Ivana Pavla II. iz enciklike „Ecclesia de Eucharistia“ (br. 48): „Iako logika gozbe nadahnjuje familijarnost, Crkva nije nikada upala u napast banaliziranja kućnog ugođaja sa svojim Zaručnikom da bi zaboravila da je on istovremeno i njezin Gospodar (Kyrios) te da gozba ostaje zauvijek sakralna gozba obilježena krvlju prolivenoj na Golgoti.“

Druga, veoma raširena pojava, što me i potakla na ovo pisanje, jest produživanje službenog pozdrava Gospodin s vama ili Mir vama banalnim izričajem: Pozdravljam vas. I to prakticiraju ne samo obični svećenici, nego i mnogi biskupi koji višestruko ponavljaju pozdravljam ovoga, pozdravljam onoga. I to u najsvečanijim blagdanima kad televizijski prijenos to širi sugerirajući da je upravo to uzoran oblik koji treba nasljedovati. Očito je da takvi predsjedatelji, osobito ako su još i biskupi, ne shvaćaju niti prihvaćaju da je predloženi obrazac službenog pozdrava stvarni pozdrav zajednici na početku misnog slavlja.

Vjerojatno je na to utjecala praksa nekih naroda koji su pri izdavanju obnovljenog misala preporuci da se može izabrati jedan od predloženih obrazaca pozdrava dodali i smjernicu da je moguće i to da svećenik tim pozdravom poveže i osobne riječi pozdrava i želje blagoslova. Takva je preporuka npr. u njemačkom izdanju Rimskog misala. Predviđajući moguće zloporabe takve smjernice, poznati liturgijski stručnjak Adolf Adam davno je upozorio da „se treba čuvati neograničenog subjektivizma, koji – osobito što se tiče trajanja – postaje nepodnosiv za čitavu zajednicu“.

Ali, ako i pripustimo mogućnost da se riječima službenog pozdrava pridoda i nekoliko riječi osobnog pozdrava, treba svakako izbjegavati naglašeno ponavljanje pozdravljam, pozdravljam... Ista se misao pozdravnih želja može izraziti i bez dosadnog ponavljanja pozdravljam... Ta pozdravljanja redovito su upravljena crkvenim i državnim velikodostojnicima, poštovanim gostima i dobročiniteljima te se mogu izraziti, npr. riječima: „Drago nam je što u ovome svečanom bogoslužju s nama sudjeluje...“

„Počasćeni smo prisutnošću dragih nam gostiju, dobroćinitelja...“ Jedna je pobožna vjernica ta pozdravljanja na početku mise i zahvaljivanja na kraju svećanih misa, koje se redovito održavaju pod vedrim nebom, prokomentirala ovako: „Ja pozdravljam tebe, ti pozdravljaš mene. Ja zahvaljujem ti, ti zahvaljuješ meni, a mi obićni vjernici ćitavo vrijeme stojimo na nogama i dosađujemo se.“

#### POZDRAV I UVOD U MISU

Opća uredba misala (br. 24) u uvodne misne obrede ubraja sve ono što prethodi službi rijeći Božje i izrićito nabraja: „ulaz, pozdrav, pokajnićki ćin, Gospodine, smiluj se, Slava i zborna molitva. Svrha je tih obreda da vjernici sabrani u jedno ostvare zajedništvo, pravo se raspolože za slušanje Božje rijeći i dostojno slavljenje Euharistije.“

Veoma je važno uoćiti svrhu svih sastavnica uvodnih obreda. Zadržat ćemo se samo na uvodu u misno bogoslužje što se redovito povezuje s proširenim pozdravom o ćemu je bilo prije govora. Opća uredba misala br. 29 preporučuje: „Pozdravivši narod, svećenik ili drugi podesan službenik može vrlo kratko uvesti vjernike u misu dana.“

Navedena smjernica jasno istiće komu pripada taj „uvod u misno bogoslužje“, određuje dužinu trajanja i naznaćava svrhu zbog koje se preporučuje. Ćinjenica da to može obaviti i drugi podesan službenik, sugerira da je uvod u misno bogoslužje više tehnićke naravi, a manje dio otajstva. Tu su novost u rimskom obredu veoma dobro prihvatili i vjernici i predvodnici misnog bogoslužja. Osobito ako je odmjerena i prilagođena konkretnoj zajednici i blagdanu koji se slavi.

Uza sve rećeno, iskustvo nam obilato potvrđuje da se konkretno ostvarivanje uvoda u misu ne smije olako i proizvoljno shvatiti. Oblikovanje uvodnih rijeći nije nimalo lako i mora se pripremiti. Najlošiji oblik nastane kad se ovaj uvod pretvori u jednu od propovijedi na misi. Nekoliko smišljenih rećenica trebalo bi potaknuti vjernike da se raspolože na aktivno sudjelovanje u bogoslužju. Tomu se mogu nadodati i neke upute, kao npr. gdje se nalaze tekstovi i napjevi, zašto je izmijenjena boja liturgijskog ruha i slićno.

Najćešće predvoditelji pogriješe kad ne obrate pažnju na izrićitu smjernicu da uvod bude vrlo kratak. A to najćešće proizlazi

iz neznanja ili nedovoljne priprave. Spominje se primjer jednoga propovjednika koji se na početku jedne propovijedi obratio vjernicima: „Dragi vjernici, oprostite, danas ću vam duže propovijedati jer nisam imao vremena za pripravu.“ Uvijek je lakše rastezati govor nego sažeto i jasno iznijeti misao.

A postoje i objelodanjeni uzorci nagovještaja misnog slavlja koji mogu korisno poslužiti kao poticaj i usmjerenje. Naravno, ne i doslovno preuzimanje. Na stranim jezicima toga ima mnogo, a na hrvatskome su objavljivani u časopisima „Služba riječi“ i „Služba Božja“ (30/1990.). Osobito je dobro svratiti pozornost na teorijske upute koje su bolje od njihovih primjena u predloženim uzorcima.

I u misalu su doneseni uzorci za neka značajnija slavlja tijekom godine: Čista srijeda, Cvjetnica, Svijećnica te uvodi u svetopisamska čitanja i obrede vazmenog bdjenja. Uvodni nagovor na vazmenom bdjenju može poslužiti kao uzor za svaki uvod. „Braćo i sestre! Svečano smo počeli vazmeno bdjenje. Poslušajmo sada u sabranosti Božju riječ. Promatrajmo kako je Bog u prošlosti spasavao svoj narod i kako je u punini vremena poslao svoga Sina, Spasitelja. Molimo da to vazmeno djelo spasenja Bog dovrši u nama punim otkupljenjem.“

#### UMJESTO ZAKLJUČKA

Opća uredba Rimskog misala ima doktrinarno i normativno-disciplinsko obilježje i tumači, s pravom, ističu da je u njoj postignuta sretna simbioza vjerskog nauka i prakse. Nisu sve smjernice jednake važnosti, ali i sitnice doprinose izražajnosti mozaika. U tom svjetlu promatramo i smjernice o uvodu u misno slavlje koji je uveden da „olakša pobožno i djelatno sudjelovanje vjernika“ (SC 50). Nadam se da su upozorenja i razjašnjenja pala na plodno tlo.